

זעתר בלונדון*

מערבית: יונתן מנדל

מ וטב שלא נלך סחור-סחור,
הרי הצרות שלנו לא התחילו בפריז או ברומא.
מוטב שאלך אל ביתו ואל מבצרו של ראש הקנוניה.
גמרתי אומר בלבי לחזור לשם לבדי, כשאני נושא עמי את זיכרונותיהם של סבי ואבי.

חזרתי אלייך, לונדון
לונדון – מְרֵבֵט חֵילָנָא
לונדון – אורוות הסוסים שלנו.

לונדון,

זו העיר שבה תוכננה המזימה לפרטיה, העיר שאליה נשאו אותי שוב ושוב סיפוריהם של אבי וסבי ושל השייח' מחורץ הפנים שאמר לי פעם אחת ובעיניו טירוף: "בשם אלוהים, אילו רק יכולתי, הייתי מחריב את לונדון עד היסוד".

קשה לי להבין את גודל הטינה שנטרו בני דורם של הוריי והוריי-הוריי לבריטניה. שנאה שדומה כאילו עברה בירושה, ושהיו לה כללים מוזרים מאוד. שכן, מעודי לא הכרתי שיח' זקן שלא גידף וחירף את בריטניה בכל כוחו, ושבאותה נשימה, אילו ניתנה לו הזדמנות לעוד בקשה אחת בחייו, הוא לא היה חושב פעמיים ומנצל אותה מיד כדי לבקש לבקר בלונדון.

בזיכרוננו של כל קשיש פלסטיני חקוקה דמות של שוטר בריטי. דמות אחת שאינה משתנה. לנצח יהיה בשנות השלושים לחייו, על ראשו הוא חובש כומתה, לבוש תמיד מכנסיים קצרים וחולצה חומה מכופתרת עם שרוולים קצרים. בידו שוט, הוא אינו צוחק ואינו מחייך, ואומר רק שתי מילים:

* מתוך הרומן "הולך על הרוח", סדרת מכתוב, הוצאת עולם חדש, 2017, עמ' 36-39. ראו בעמ' 52-55 את המסה "בהעדרו של מקור הולכים על הרוח" מאת יונתן מנדל, העוסקת בתרגום ספרו של סלמאן נאטור לעברית.

על כן, כשנסעתי לשם חשבתי על דבר אחד בלבד: איך אני סוגר חשבון עם לונדון ועם קפטן שיפר, שהשליט יד ברזל כנגד עִמְנו, ואחרי שלושים שנות שלטון הותירו אחריהם הוא וחבריו ארץ מדממת.

הפלגתי במחשבותיי עד שהגעתי אל עמדת ביקורת הגבולות שבין צרפת לבין בריטניה. שלט גדול הודיע על שני מעברים: מסלול לאזרחי האיחוד האירופי, דרכו עוברים כמעט בלי ביקורת, ומסלול אחר לאזרחי "כל השאר", ואני בתוכם.

נטלו ממני את הפספורט שלי, ושוטרת ביקשה ממני שאמתין בצד. המתנתי.

קצין בריטי בלונדיני התקרב אליי וביקש שאפתח את התיקים. כשהבחין בשקית הזעתר שהייתה מונחת מתחת לרוכסן, איבד את עשתונותיו. אמרתי לעצמי: "אללה יִוְסְתוֹר, זוהי קללת הזעתר שרודפת אותי עד אדמת אנגליה".

הקצין הוציא את השקית בעצבנות וביקש משלושה מאבטחים להצטרף אליו. הם הורו לי להמתין בצד, כלב החל לרחרח את תיקי, את גופי ואת הזעתר, ואני לא יכולתי לעצור את צחוקי. בעודי מתפקע חשבתי שוב: "זו קללת הזעתר". אמרתי לקצין:

"This is zaatar. Zaatar. Do you know what is zaatar?"

הקצין זהוב השער הביט בי בחוסר אונים. הוא מעולם לא שמע על זעתר. אילו היה בן לאנגלי שמשל בנו על הר הכרמל, מולדת הזעתר, הוא היה ודאי לוקח נשימה עמוקה וממלא את ריאותיו מלוא ניחוח הטוב.

אבל לא כך היה.

בן רגע מצאתי את עצמי מוקף בשלושה קצינים שהורו לי להיצמד לקיר, וכך עשיתי.

"Hands up!"

אמרו לי,

ואני הרמתי את ידי.

כלב הגישוש התקרב אליי שוב ורחרח אותי באקסטזה.

מי היה מאמין? לונדון הכריזה על מצב חירום. הצבא הבריטי נכנס לכוננות עליונה. הצי הימי של הוד מלכותה החל לשנע ספינות לכיוון היציאה מהנמל, וטייסי חיל האוויר הבריטי תפסו עמדות במטוסים.

גיוס כללי של מילואים הוכרו על ידי ממשלת הוד מלכותה.

וכל זאת למה?
בגלל שקית של זעתר.

לקחו את השקית
וציוו עליי לשבת על כיסא עץ.
הקצין פתח בתחקיר: "מאיפה באת
ולאן אתה הולך?
האם מישהו מחכה לך בלונדון?
מדוע נשאת באמתחתך את השקית הזו?"
ענית:
"אני נושא עמי את שקית הזעתר כדי שבצוק העתים, כשלא יהיה לי מה לאכול,
אוכל לזלול את
הזעתר.
"Do you know what is zaatar?"

הם לא ענו.
הם הורו לי להמתין בסבלנות עד שיסיימו את החקירה,
ואני נותרתי להרהר:
כיצד זה התנחלו הבריטים בארצנו שלושים שנה, ועדיין אינם מבחינים בין זעתר טחון
לבין אבק שרפה?
ואולי כל זה מכוון?
שכן, הם יודעים שהזעתר מחזק את הזיכרון,
ואת הזיכרון הזה הם מבקשים למחוק עד היסוד.